POSUDEK OPONENTA MAGISTERSKÉ PRÁCE

Jméno autora/ky práce: Bc. Lukáš Osvald

Jméno vedoucí/ho práce: Mgr. Pavel Dufek, Ph. D.

Název práce: Nedemokratická reakcia na Farebné revolucie

1. VELMI STRUČNÉ SHRNUTÍ ZAMĚŘENÍ/CÍLE PRÁCE

Cíl autora diplomové práce, respektive práce samotné, sice není v textu přesně vymezen, nicméně lze jej vyčíst ze dvou hypotéz, které autor formuluje na s. 7 a 8 – zaprvé, zjistit, zdali si nedemokratické režimy v post-komunistickém regionu dokázaly osvojit taktiky a techniky využité při úspěšných Barevných revolucích, a zadruhé, pokud první hypotéza platí, pak zdali lze toto zjištění zobecnit pro nedemokratické režimy jako takové a jejich posun k autoritativnímu výkonu moci.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

Již Úvod je napsán velmi poutavě a dynamicky, přičemž nenásilně uvádí čtenáře do jádra zkoumaného problému. Tento příznivý dojem z prvních stránek je pak podpořen jak logickým rozvržením textu, tak jeho promyšlenou postupnou výstavbou. Jednotlivé kapitoly, sekce i oddíly na sebe zcela plynule navazují a dohromady tvoří kompaktní a vzájemně propojený celek. Pozitivně působí zdůvodnění výběru literatury na s. 8 (viz však poznámku sub 3) a potěšující jsou pak i dílčí pasáže věnované různým pohledům na povahu demokracie (s. 9-10), diskusi pojmu revoluce (s. 20) nebo kolektivní akce (s. 43). Tyto detaily totiž dokládají promyšlenost diplomové práce, jejíž autor si byl vědom mnoha úskalí, které výzkum demokratizačních procesů obnáší. V tomto ohledu považuji předložený text za nadprůměrný.

Moje kritické poznámky k obsahu a struktuře práce tak netvoří ucelený soubor, a proto je zde uvedu spíše nesystematickým způsobem:

- Autor v Úvodu používá jazyk „hypotéz“ a jejich „potvrzování“ či „vyvracení“. Jelikož ale provádí kvalitativní, nikoliv kvantitativní výzkum, jeví se mi tato terminologie jako poněkud nešťastná. Jelikož navíc v práci absentuje jakákoliv metodologická kapitola či sekce, je namístě se ptát, jak přesně chce zajistit, že výsledky jeho zkoumání budou „verifikovatelné“ opakovaně. Nejedná se tedy o výtku k obsahu textu, nýbrž k jeho metodologickému zarámování.
- Již zmiňovaná kontrapozice demokratických teorií Schumpetera a Dahla (s. 9-10) zdaleka nevyčerpává oblast teorií demokracie. Je jasné, že pro Barevné revoluce nejsou různé modely deliberativní, participativní a jiné demokracie úplně relevantní, v textu ale měla být takováto redukce alespoň odůvodněna.
- Poslední věta Úvodu, že totiž „úplně poslední část bude představovat závěr“ (s. 8), vyznívá až dadaisticky. Řečeno seriózněji, čtenář by se měl už tady v předběžné podobě dozvědět, na co autor přišel.
- Pokud autor říká, že tranzitologický přístup k Barevným revolucím je pro něj nejvhodnější (s. 14), a pokud je pro tento přístup klíčovým tématem štěpení v rámci politických, vojenských apod. elit dané země, může být tento přístup plodně využit pro 4. vlnu demokratizace, kde údajně štěpení elit nehrálo takovou roli? I v dílech vytěžovaných autorů se podle všeho názory na tento problém liší (viz např. s.

24, 31, 33, 42) a přiznám se, že se v dané otázce poněkud ztrácím. Pokud jde „pouze“ o míru aplikovatelnosti tohoto kritéria, mělo to být v textu explicitně zmíněno.

- Není úplně jasné, proč by „podobnosti“ identifikované při úspěšné difúzi demokratizace v postkomunistických zemích Valerií Bunce, Sharon Wolchik a Markem Beissingerem nemohly být zahrnuty do předchozích seznamů „interních podmínek“ – respektive, jaký je mezi těmito perspektivami vlastně rozdíl. Obojí se koneckonců úzce týká voleb a politické mobilizace. Podobně působí i pozn. 12 na s. 37.

- Poslední věta sekce 3.1.1. na s. 54 nedává smysl

- Přes všechny klady mi chybí v Závěru alespoň pokus o zobecnění ve vztahu k případným dalším „barevně-revolučním“ pokusům. Zdá se, že Barevné revoluce opsaly jakýsi dialektický oblouk od momentu překvapení po osvojení si jejich vlastních nástrojů ne-plně-demokratickými režimy, a nabízí se otázka, co teď dál? Dovedu si představit, že některý z vytěžovaných autorů či autorek k tomuto problému cosi napsal?

3. VYUŽITÍ PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ LITERATURY A PRAMENŮ

Autor vychází ze zahraniční literatury téměř výhradně anglojazyčné provenience. To je přijatelné, zejména pokud se – tak jako v tomto případě – jedná o relevantní a aktuální zdroje. Nicméně nabízí se otázka, zdali by ponoření se do ruských a dalších postsovětských zdrojů (mediálních i odborných) nepřineslo žádoucí rozšíření či obohacení výkladu především reakcí na Barevné revoluce, a tím nedodalo celé argumentaci váhu. Nyní text působí jako poněkud jednostranné přetlumočení toho, co si západní výzkumníci demokracie myslí o Barevných revolucích a reakcích na ni (při jasné přidané hodnotě autora), a to je, domnívám se, škoda.

Texty uvedené plnou citací na s. 27 absentují v seznamu literatury a stejně jako v některých dalších plných citacích v poznámkách pod čarou by měla být uvedena jen zkrácená forma autor-rok.

4. FORMÁLNÍ ÚPRAVA

Domnívám se, že autorského plurálu je záhodno používat střídmě a v opodstatněných souvislostech. Autor do něj ovšem posadil celou práci. Dále mi není jasné odlišení sekce 1.1., když žádná sekce 1.2. už nenásleduje. Na s. 13 není zmíněn autor/autoři knihy *Transitions From Authoritarian Rule*. Slovenským jazykem sice nevládnu, ale domnívám se, že v textu zůstalo pár překlepů a nedoklepů v podobě mezer navíc nebo chybějících spojovníků (s. 34, 38, 47, 50, 51, 57, 60, 63, 66).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

(1) Moje první otázka se týká metodologického zázemí práce: kolegu Osvalda bych požádal, aby lépe vysvětlil status svých hypotéz a způsob, jakým dochází k jejich verifikaci. (2) Druhá otázka pak adresuje oblast teorií demokracie: Setkal se autor při svých rešerších s názorem, že „dahlovská“ polyarchie/liberální demokracie není nutně tím ideálem, k němuž má demokratizující se země směřovat? Existuje skutečně shoda na tom, že „západní“ model demokracie je žádoucí pro všechny?

6. STRUČNÝ ZÁVĚREČNÝ KOMENTÁŘ

Kultivovaná, promyšlená a tematicky zaostřená diplomová práce, potenciálně kulhající v a některých dílčích aspektech. Jinak ovšem povedený text vzhledem k standardům na KPol FSS.

7. DOPORUČOVANÉ HODNOCENÍ

B – velmi dobře.

Datum a místo: 4.6. 2013

Podpis: Pavel Dufek